SISSERÄNDEPOLIITIKA

Käesolevas teabelehes selgitatakse ELi sisserändepoliitikat ja selle eesmärki luua solidaarsusel põhinev, tulevikku suunatud, terviklik ja tasakaalustatud lähenemisviis nii seadusliku kui ka ebaseadusliku sisserände haldamiseks. Teabelehes tutvustatakse poliitika prioriteete ning kõige olulisemaid strateegilisi ja seadusandlikke muutusi, mis on seotud rände ja varjupaiga, sisserände ja integratsiooniga. Lõpetuseks kirjeldatakse Euroopa Parlamendi rolli selle valdkonna õigusaktide kujundamisel.

ÕIGUSLIK ALUS

— Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 79 ja 80 sätestatakse ELi ühine sisserändepoliitika. ELi toimimise lepingu artiklis 80 on sätestatud, et sisserändepoliitikas juhindutakse solidaarsuse ja vastutuse, sealhulgas finantsmõjude õiglase jagamise põhimõttest liikmesriikide (ELi riikide) vahel.

ELI PÄDEVUS SISSERÄNDEPOLIITIKA VALDKONNAS

Pädevus viitab aluslepingutega ELile antud volitustele võtta meetmeid konkreetsetes poliitikavaldkondades.

Seaduslik sisseränne: ELil on õigus kehtestada tingimused, mille alusel lubatakse kolmanda riigi kodanikul liikmesriiki siseneda ja seal seaduslikult elada, sealhulgas perekonna taasühinemise eesmärgil. Liikmesriikidele jääb õigus kehtestada kvoote tööd otsivate ELi mittekuuluvatest riikidest pärit isikute riiki lubamiseks.

Integratsioon: EL võib liikmesriike ergutada võtma meetmeid ja neid toetada, et soodustada liikmesriigi territooriumil seaduslikult elavate ELi mittekuuluvate riikide kodanike integratsiooni. ELi õigus ei kohusta aga liikmesriike oma õigus- ja haldusnorme ühtlustama.

Võitlus ebaseadusliku sisserände vastu: EL on kohustatud tõkestama ja piirama ebaseaduslikku sisserännet ning rakendama selleks eelkõige tulemuslikku ja põhiõigusi austavat tagasisaatmispoliitikat.

Tagasivõtulepingud: ELil on õigus sõlmida ELi mittekuuluvate riikidega tagasivõtulepinguid selliste ELi mittekuuluvate riikide kodanike tagasivõtmiseks nende päritolu- või lähteriiki, kes ei täida või enam ei täida liikmesriigi territooriumile sisenemise, seal viibimise või elamise nõudeid.

Alates Lissaboni lepingu jõustumisest 2009. aastal on Euroopa Liidu Kohtul sisserände- ja varjupaigapoliitika valdkonnas täielik pädevus.

ELI SISSERÄNDEPOLIITIKA EESMÄRGID

ELi eesmärk on luua tasakaalustatud käsitus seadusliku sisserände haldamiseks ja ebaseadusliku sisserände vastu võitlemiseks. Rändevoogude nõuetekohane ohjamine hõlmab järgmist:

— liikmesriikides seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike õiglase kohtlemise tagamine;

— meetmete tõhustamine ebaseadusliku sisserände, sealhulgas inimkaubanduse ja inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu võitlemiseks;

— tihedama koostöö edendamine ELi mittekuuluvate riikidega kõikides valdkondades.

EL püüab töötada seaduslike sisserändajate jaoks välja ühtsed õigused ja kohustused, mis oleksid võrreldavad ELi kodanike õiguste ja kohustustega.

POLIITIKA ARENG

A. ELi sisserändepoliitika strateegiad ja prioriteedid

Euroopa Ülemkogu kinnitas 19. detsembril 2024 seadusandliku ja operatiivtegevuse kavandamise strateegilised suunised vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala piires aastateks 2024–2029, mis asendavad strateegilised suunised aastateks 2014–2020. Uutes suunistes rõhutatakse, kui oluline on kasutada ELi viisapoliitikat strateegiliselt, hoida ära ELi viisarežiimi kuritarvitamist, luua uusi partnerlusi päritolu- ja transiidiriikidega, võidelda organiseeritud kuritegevuse vastu ning kaaluda kõiki ELi kriminaal- ja tsiviilõiguse aspekte.

2026. aasta jaanuaris võttis komisjon vastu esimese ELi viisastrateegia, et läheneda viisapoliitikale strateegilisemalt. Selle eesmärk on tugevdada julgeolekukontrolli, hõlbustada juurdepääsu isikutele, kes annavad oma panuse ELi majandusse ja ühiskonda, ning muuta viisapoliitika innovatsiooni abil arukamaks.

1. Uus rände- ja varjupaigalepe

Komisjon avaldas 2020. aasta septembris ettepaneku rände- ja varjupaigaleppe kohta. Pärast mitu aastat kestnud läbirääkimisi võeti uus lepe vastu 2024. aasta mais. See on üks olulisemaid ELi rändepoliitika reforme. Leppe eesmärk on **integreerida varjupaigamenetlus üldisesse rände haldamisse**, sidudes selle eelkontrolli ja tagasisaatmisega, hõlmates samal ajal ka välispiiride haldamist, paremat tulevikuanalüüsi, valmisolekut kriisideks ja neile reageerimist, mille puhul võetakse kasutusele solidaarsusmehhanism, ning välissuhteid peamiste kolmandate päritolu- ja transiidiriikidega (vt 4.2.2).

Õigusaktid, mille parlament ja nõukogu võtsid 2024. aastal leppe osana vastu, on järgmised:

— varjupaiga- ja rändehalduse määrus;

— varjupaigamenetluse määrus ja piiril toimuva tagasisaatmismenetluse määrus;

— kriisiolukordade ja vääramatu jõu määrus;

— määrus, millega luuakse Eurodac – ELi varjupaiga- ja rändehalduse biomeetriline andmebaas;

— uus taustakontrolli määrus;

— miinimumnõuete määrus, millega asendatakse miinimumnõuete direktiiv;

— muudetud vastuvõtutingimuste direktiiv;

— liidu ümberasustamise ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise raamistiku määrus.

Tõhususe tagamiseks kehtestatakse uue leppega ühtlustatud varjupaigastandardid, selged reeglid taotluste menetlemiseks ja kaitsemeetmed kuritarvituste vastu. Uus solidaarsusraamistik võimaldab liikmesriikidel üksteist toetada. Liikmesriigid võtavad kohustuse osaleda igal aastal solidaarsustsüklis, mille kaudu nad loovad panuste reservi (ümberpaigutamised, rahalised panused või operatiivabi), et toetada erilise rändesurve all olevaid liikmesriike. Solidaarsusreserv luuakse igal aastal nõukogu rakendusaktiga. Nõukogu leppis 2025. aasta lõpus kokku esimeses solidaarsusreservis 2026. aasta keskpaigaks, viies lõpule esimese solidaarsustsükli.

Leppe uusi õigusnorme hakatakse kohaldama 2026. aasta keskel, välja arvatud liidu ümberasustamise ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise raamistiku määrus, mida juba kohaldatakse.

Rände- ja varjupaigaleppe ühe peamise tulemusena avaldas komisjon 2025. aasta novembris oma esimese Euroopa iga-aastase varjupaiga- ja rändearuande. 2026. aasta jaanuaris esitas komisjon esimese Euroopa varjupaiga- ja rändehaldusstrateegia. Strateegias minnakse kaugemale rände- ja varjupaigaleppe rakendamisest 2026. aasta keskpaigaks ning pakutakse välja edasised sammud, et:

— tõkestada ebaseaduslikku rännet ja lõhkuda kuritegelike smugeldamisvõrgustike äritegevus;

— kaitsta sõja ja tagakiusamise eest põgenevaid inimesi, vältides samal ajal varjupaigasüsteemi kuritarvitamist;

— meelitada talente ELi, et suurendada ELi majanduse konkurentsivõimet.

B. Muud muutused õigusaktide valdkonnas

Alates 2008. aastast on vastu võetud olulisi sisserännet käsitlevaid õigusakte.

1. Seaduslik sisseränne

Kuna ELi-suunalise tööjõu sisserände kõiki aspekte hõlmava üldise õigusakti vastuvõtmine tekitas varem raskusi, seisneb praegune käsitus valdkondlike õigusaktide vastuvõtmises rändajate kategooriate kaupa, et kehtestada sel viisil ELi tasandil seadusliku sisserände poliitika.

Esialgse, 2009. aasta direktiivi alusel, mis käsitles kolmandate riikide kodanike kõrget kvalifikatsiooni nõudva töö eesmärgil riiki sisenemise ja seal elamise tingimusi, võeti kasutusele **ELi sinine kaart**, mille sisuks on kiirmenetlus spetsiaalse elamis- ja tööloa väljastamiseks atraktiivsematel tingimustel ELi mittekuuluvate riikide kodanikele, kes soovivad asuda liikmesriikides kõrget kvalifikatsiooni nõudvale tööle. Õigusnorme on pärast 2009. aastat kaks korda läbi vaadatud, viimati 2021. aastal. 2021. aasta ELi sinise kaardi direktiiviga nähakse ette paindlikumad vastuvõtutingimused (piisav on kehtiv tööleping või siduv kuuekuuline tööpakkumine), samuti alandatakse miinimumpalka, mida taotlejad peavad sinise kaardi saamiseks teenima, ning sinise kaardi omanike jaoks lihtsustatakse reisimist ELi liikmesriikide vahel ja perekonna taasühinemist.

2011. aasta **ühtse loa direktiiviga** sätestatakse ELi mittekuuluvate riikide kodanikele ühtne lihtsustatud taotlemismenetlus elamis- ja tööloa saamiseks ELi liikmesriigis ning ühtsed õigused, mis tuleb seaduslikult riigis viibivatele sisserändajatele tagada.

2019. aasta märtsis vastu võetud komisjoni rakendamisaruandes, mis käsitleb ühtse loa taotlemise ühtset menetlust, leiti, et ELi mittekuuluvate riikide kodanike puudulik teave oma õiguste kohta on takistuseks direktiivi eesmärgile edendada nende integratsiooni ja mittediskrimineerimist. Komisjon tegi 2022. aasta aprillis ettepaneku direktiiv läbi vaadata, et lihtsustada ja täpsustada selle kohaldamisala. Parlament ja nõukogu jõudsid poliitilisele kokkuleppele 2023. aasta detsembris. 2024. aastal vastu võetud uue ühtse loa direktiiviga ühtlustatakse taotlejatele ja tööandjatele ühtse töö- ja elamisloa saamise protsessi ning kehtestatakse uued meetmed, mille eesmärk on tugevdada ELi mittekuuluvatest riikidest pärit töötajate kaitset ärakasutamise eest.

Direktiiv, millega kehtestatakse kolmandate riikide kodanike hooajatöötajatena töötamise tingimused, võeti vastu 2014. aasta veebruaris. Hooajalistel võõrtöötajatel on lubatud ELis viibida seaduslikult ja ajutiselt viis kuni üheksa kuud (sõltuvalt liikmesriigist), et teha tööd, mis on seotud hooaja või aastaajaga, tingimusel et nende peamine elukoht on endiselt väljaspool ELi. Direktiivis selgitatakse ka niisugustele võõrtöötajatele antud õigusi. Komisjon avaldas 2020. aasta juulis suunised hooajatöötajate kohta COVID-19 puhangu kontekstis.

15. mail 2014 võeti vastu ettevõtjasisest üleviimist käsitlev direktiiv, milles sätestatakse kolmandate riikide kodanike liikmesriiki sisenemise ja seal elamise tingimused. See direktiiv muudab ettevõtete ja rahvusvaheliste kontsernide jaoks lihtsamaks juhtivtöötajate, spetsialistide ja praktikantide ajutise üleviimise ELis asuvatesse filiaalidesse või tütarettevõtetesse.

Direktiiv, millega kehtestatakse riiki sisenemise ja seal elamise tingimused teadusuuringute, õpingute ja koolituse eesmärgil, võeti vastu 2016. aasta mais. Sellega asendati varasemad üliõpilasi ja teadlasi hõlmavad õigusaktid, laiendades nende kohaldamisala, et hõlmata ka vabatahtlik teenistus, õpilasvahetusprogrammid, haridusprojektid ja *au pair*'ina töötamine, ning lihtsustades nende kohaldamist.

Niisuguste **ELi mittekuuluvate riikide kodanike staatust**, kes on ELis pikaajalised elanikud, reguleerib endiselt nõukogu pikaajaliste elanike direktiiv, mida muudeti 2011. aastal, et laiendada selle ulatust pagulastele ja muudele rahvusvahelise kaitse saajatele. 2019. aasta märtsi aruandes kõnealuse direktiivi rakendamise kohta leiti, et Euroopa pikaajalise elaniku staatuse aktiivse edendamise asemel väljastavad liikmesriigid pigem peamiselt riiklikke pikaajalisi elamislubasid ning vaid vähesed ELi mittekuuluvate riikide kodanikud kasutavad oma õigust liikuda teistesse liikmesriikidesse. 2022. aasta aprillis tegi komisjon ettepaneku pikaajaliste elanike direktiivi muuta, et luua tõeline ELi pikaajalise elaniku staatus, eelkõige tugevdades pikaajaliste elanike õigust liikuda teistesse liikmesriikidesse ja seal töötada. Parlament ja nõukogu alustasid 30. novembril 2023 institutsioonidevahelisi läbirääkimisi, mis praegu jätkuvad.

15. novembril 2023 esitas komisjon oskuste ja talentide liikuvuse paketi, mis sisaldas kavandatavat ELi talendireservi. ELi talendireserv soodustab seaduslikku rännet, pakkudes ELi mittekuuluvatest riikidest pärit tööotsijatele veebiplatvormi ELis töökoha taotlemiseks. Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid 2026. aasta märtsis vastu määruse, millega luuakse ELi talendireserv.

2. Integratsioon

Nõukogu 22. septembri 2003. aasta direktiivis perekonna taasühinemise õiguse kohta on sätestatud **perekonna taasühinemise** õigus, mis läheb kaugemale Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 8 sätestatud õigusest era- ja perekonnaelu austamisele. 2008. aasta rakendusaruandes jõuti järeldusele, et seda direktiivi ei ole liikmesriikides täielikult ja korrektselt kohaldatud. Seetõttu avaldas komisjon 2014. aasta aprillis teatise, milles anti liikmesriikidele suuniseid perekonna taasühinemise õiguse kohaldamise kohta. Teises rakendusaruandes, mis esitati 2019. aasta märtsis, jõuti järeldusele, et rakendamine on alates 2008. aastast paranenud osaliselt tänu komisjoni algatatud rikkumismenetlustele, 2014. aasta juhenddokumendile ja Euroopa Liidu Kohtu arvukatele otsustele.

ELi pädevus **integratsiooni** valdkonnas on piiratud. Komisjon võttis 2011. aasta juulis vastu kolmandate riikide kodanike integratsiooni Euroopa töökava. Komisjon esitas 2020. aasta novembris integratsiooni ja kaasamise tegevuskava aastateks 2021–2027, tuues välja poliitikaraamistiku ja konkreetsed algatused, et aidata liikmesriikidel integreerida ja kaasata need 34 miljonit ELi mittekuuluvate riikide kodanikku, kes praegu ELis seaduslikult elavad, hariduse, tööhõive, tervishoiu ja eluasemepoliitika valdkonda. Tegevuskavasse on koondatud järelevalvemeetmed ja uute digitaalsete vahendite kasutamine ning jõupingutused, mille eesmärk on edendada rändajate osalemist ühiskonnas, suurendada võimalusi ELi rahastamise saamiseks ja luua eri valitsemistasanditel mitut sidusrühma hõlmavad partnerlused. Olemasolevad vahendid hõlmavad Euroopa rändefoorumit, Euroopa Komisjoni rändajate integratsiooni veebisaiti, Euroopa integratsioonivõrgustikku ning hiljuti loodud komisjoni eksperdirühma, mis kuulab rändajate seisukohti rände, varjupaiga ja integratsiooni küsimustes ning mis tuli esimest korda kokku 2020. aasta novembris ja on pärast seda regulaarselt kohtunud.

Spetsiaalsed rahastamisvahendid riikliku integratsioonipoliitika toetamiseks põhinevad Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondil ning Euroopa Sotsiaalfondil (ESF +) uue mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames.

3. Ebaseaduslik sisseränne

EL on ebaseadusliku sisserände vastu võitlemiseks võtnud vastu olulised õigusaktid.

— **Kaasaaitajate paketti** kuuluvad nõukogu 2002. aasta direktiiv, millega määratletakse kaasaaitamine ebaseaduslikule piiriületamisele, läbisõidule ja elamisele, ning nõukogu 2002. aasta raamotsus, milles nähakse ette karistused sellise tegevuse eest. Paketti täiendab nõukogu 2004. aasta direktiiv elamisloa andmise kohta sellistele inimkaubanduse ohvritele või ebaseaduslikult üle piiri toimetatud inimestele, kes teevad pädevate asutustega koostööd (inimkaubanduse kohta vt 4.2.6).

— **Rändajate smugeldamise vastase ELi raamistiku kohaldamisega** seotud probleemid ja mured on viinud jõupingutusteni raamistiku läbivaatamiseks. 2021. aasta septembris võttis komisjon vastu ELi tegevuskava rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise tõkestamiseks aastateks 2021–2025. Komisjon esitas 2023. aasta novembris ettepaneku miinimumnormide kohta, millega ennetada ja tõkestada ebaseaduslikule liitu sisenemisele, liidust

läbisõidule ja liidus viibimisele kaasaaitamist. Ettepanek sisaldab smugeldamise kui kuriteo selgemat määratlust ja ühtlustatud karistusi. Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon vaatab praegu seda ettepanekut läbi. Pärast seda, kui komisjon esitas 2023. aasta novembris veel ühe ettepaneku, võtsid parlament ja nõukogu 2025. aastal vastu määruse politseikoostöö tõhustamise kohta rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse tõkestamiseks ja nende vastu võitlemiseks. Selle eesmärk on suurendada Europoli volitusi niisuguste kuritegude tõkestamisel ja nende vastu võitlemisel.

— 2008. aasta tagasisaatmisdirektiiviga kehtestatakse **ELi ühtsed nõuded ja kord liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate ELi mittekuuluvate riikide kodanike tagasisaatmiseks**. Parlament ja nõukogu võtsid 2016. aastal vastu määruse, mis käsitleb Euroopa reisidokumendi kehtestamist riigis ebaseaduslikult viibivate ELi mittekuuluvate riikide kodanike tagasisaatmiseks. Uuendatud ja tugevdatud Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex) abistab lisaks liikmesriike üha enam tagasisaatmisega seotud tegevuses.

— 2018. aasta septembris tegi komisjon ettepaneku tagasisaatmisdirektiiv uuesti sõnastada, et menetlusi kiirendada. Parlamendi mõjuhinnangus esildatud muudetud tagasisaatmisdirektiivile leiti, et ettepanek tooks liikmesriikidele kinnipidamiste arvu suurenemise tõttu kaasa märkimisväärseid kulusid. Puudusid selged tõendid selle kohta, et ettepanekuga kaasneks tõhusam tagasisaatmine, kuid peeti tõenäoliseks, et see põhjustaks ebaseaduslike rändajate põhiõiguste rikkumisi. Parlamendi resolutsioonis tagasisaatmisdirektiivi rakendamise kohta (17. detsember 2020) rõhutati, et ELi tagasisaatmispoliitikas tuleb arvesse võtta põhiõiguste austamist ja menetluslike tagatiste järgimist.

— Pärast parlamendi raportit tagasisaatmisdirektiivi kavandatud muutmise kohta võttis komisjon ettepaneku tagasi ja asendas selle 2025. aasta märtsis tagasisaatmismääruse ettepanekuga. Kõnealuse määruse esitamine tähistab tagasisaatmist käsitleva uue Euroopa lähenemisviisi algust, nagu on kirjeldatud poliitilistes suunistes järgmisele Euroopa Komisjonile 2024–2029. Uue määrusega kehtestatakse Euroopa tagasisaatmiskorraldus, millega ühtlustatakse tagasisaatmisotsused kõigis liikmesriikides, tagades, et ühest riigist lahkumise korraldus kehtib kogu ELi territooriumil. Käimas on läbirääkimised tagasisaatmismääruse ettepaneku üle. Rände- ja varjupaigaleppega pakutakse liikmesriikidele suuremat operatiivtuge. ELi tagasisaatmispoliitika korralduslikku poole eest seisab hea Frontex ja ametisse nimetatakse tagasisaatmiskoordinaator, keda toetab uus kõrgetasemeline tagasisaatmise võrgustik.

— Komisjon tegi 2025. aasta mais ka ettepaneku võtta vastu määrus turvalise kolmanda riigi mõiste kohaldamise kohta. Ettepaneku eesmärk on hõlbustada selle kontseptsiooni kohaldamist, et kiirendada varjupaigamenetlusi ja vähendada survet varjupaigasüsteemidele, säilitades samal ajal taotlejate õiguslikud tagatised ja tagades põhiõiguste austamise: Sellega seoses tegi komisjon 2025. aasta aprillis ettepaneku võtta vastu määrus liidu tasandil turvaliste päritoluriikide loetelu kehtestamise kohta. Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid need kaks määrust vastu 2026. aasta veebruaris.

— Tööandjate karistuste direktiiviga määratakse kindlaks **karistused ja meetmed, mida liikmesriigid peavad kohaldama tööandjate suhtes, kes võtavad tööle ebaseaduslikult riigis viibivaid ELi mittekuuluvate riikide kodanikke**. Direktiivi esimene rakendusaruanne esitati 22. mail 2014. Pärast rände- ja varjupaigaleppes tehtud teadaannet võttis komisjon 2021. aasta septembris vastu teatise tööandjate karistuste direktiivi kohaldamise kohta, soovides tugevdada selle rakendamist ja kaitsta ühtlasi ebaseaduslike rändajate õigusi.

— Alates 2001. aastast on liikmesriigid **vastastikku tunnustanud üksteise väljasaatmisotsuseid** (direktiiv 2001/40/EÜ), mis tähendab, et ühe liikmesriigi otsust saata välja teises liikmesriigis viibiv kolmanda riigi kodanik tunnustatakse ja täidetakse.

Samal ajal on EL sõlminud 18 tagasivõtulepingut päritolu- ja transiidiriikidega, et saata ebaseaduslikud rändajad tagasi ja teha koostööd võitluses inimkaubanduse vastu. Lepingute rakendamise jälgimise ülesanne on lepingutes antud tagasivõtmise ühiskomiteedele. Tagasivõtulepingud on seotud ka viisalihtsustuslepingutega, mille eesmärk on pakkuda vajalikke stiimuleid tagasivõtulepingute läbirääkimisteks asjaomases ELi mittekuuluvas riigis, ilma et see suurendaks ebaseaduslikku rännet.

Tunnistades, et tulemuslik tagasisaatmine nõuab tihedamat koostööd ELi mittekuuluvate riikidega, võttis komisjon 2016. aastal kasutusele rändealase partnerlusraamistiku, mille tulemusel loodi samal aastal esimesed rändepartnerlused Etioopia, Mali, Nigeri, Nigeeria ja Senegaliga. Need partnerlused kajastavad eesmärki sõlmida paindlikke kokkuleppeid ja kohandatud stiimuleid, et tõhustada koostööd tagasisaatmise valdkonnas, käsitledes samal ajal ka laiemaid rändeprobleeme. Komisjon on samuti sõlminud tagasisaatmist ja tagasivõtmist käsitlevaid mitteametlikke kokkuleppeid, mida Euroopa Parlament kritiseeris 2021. aastal resolutsioonis inimõiguste kaitse ja ELi rändealase välispoliitika kohta, kuna need ei allu parlamendi kontrollile, tõstatades seetõttu aruandekohustuse ja läbipaistvusega seotud küsimusi. Samal ajal toetuvad liikmesriigid oma tagasisaatmiseesmärkide saavutamisel jätkuvalt kahepoolsetele lepingutele.

Komisjon on esitanud ELi tegevuskavad Vahemere keskosa (november 2022), Lääne-Balkani rändetee (detsember 2022), Vahemere lääneosa ja Atlandi ookeani rändetee (juuni 2023) ning Vahemere idaosa rändetee (oktoober 2023) kohta. 16. oktoobril 2025 tegi komisjon ettepaneku uue Vahemere piirkonna leppe kohta, mis sisaldab kolmandat sammast julgeoleku, valmisoleku ja rände haldamise kohta.

EUROOPA PARLAMENDI ROLL

Alates Lissaboni lepingu jõustumisest 2009. aastal on Euroopa Parlament olnud aktiivselt kaasatud sisserände küsimusi käsitlevate uute õigusaktide vastuvõtmise protsessi. Nii ebaseadusliku kui ka seadusliku sisserände poliitika valdkonnas kohaldatakse seadusandlikku tavamenetlust ning Euroopa Parlament on nõukoguga võrdväärne kaasseadusandja. ELi mittekuuluvate riikide kodanike ootamatu sissevoolu korral liikmesriiki võtab aga ajutisi meetmeid nõukogu üksi, pärast konsulteerimist parlamendiga (ELi toimimise lepingu artikli 78 lõige 3).

Parlament on samuti vastu võtnud mitmeid rändega seotud omaalgatuslikke resolutsioone. Nende hulka kuuluvad

— resolutsioon seadusliku töörände uute viiside kohta (20. mai 2021);

— resolutsioon soovitustega komisjonile seadusliku rände poliitika ja õiguse kohta (25. november 2021);

— soovitus Vahemere piirkonna uue tegevuskava kohta (14. september 2022).

Lisateave rände kohta ELis:

— ülevaade ELi reageeringust rändele Euroopas;

— Euroopa Parlamendi teabeleht varjupaigapoliitika kohta (4.2.2).

Käesoleva teabelehe on koostanud Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste ning justiits- ja institutsiooniliste asjade poliitikaosakond. Lisateavet leiate kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni veebisaidilt.

Olga Johanna PASSAMERA
04/2026